

STAD DIE ZIJN KINDEREN OPVREET

Toneelregisseur Ivo van Hove is bezig met het draaien van zijn speelfilmdebuut. 'Bij film is de autonomie van de regisseur groter.'

Door Karin Veraart

Je steelt acteursmomenten, precies die ogenblikken dat een acteur goed is. Je bent steeds in je hoofd al aan het monteren als je filmt. Een acteur heeft dan veel minder greep op wat hijzelf doet. En voor mij, toneelregisseur die altijd met acteurs bezig is, was dat schokkend, te merken hoe snel je went aan dat stelen.'

Ivo van Hove (1958) - licht gebruid, verblindend wit overhemd, zonnebril - oogt niettemin opgeruimd, op draaidag 23 van zijn speelfilmdebuut *Amsterdam*, op locatie: The College Hotel aan het Roelof Hartplein. Het gebeurt allemaal op twee hotelkamers, maar net nu even niet; buiten het pand is de straat afgezet en voegt de crew zich in de rij voor een verlate lunch. Marc Felperlaan, *director of photography*, schuift aan, evenals Jeroen Planting die het scenario schreef. De sfeer is losjes; het loopt uit, maar het loopt wel lekker. Het is voorlopig de laatste draaidag bovendien; eind september zijn er nog een paar en er worden nog opnamen gemaakt in Marokko. Zomer 2008 moet *Amsterdam* in de bioscopen gaan draaien.

Meteen na *Romeinse Tragedies*, de toneelmarathon van zes uur die nu staat bij zijn eigen Toneelgroep Amsterdam, dook Van Hove in dit nieuwe project. Wie bekend is met zijn oeuvre zal overigens niet wezenlijk verrast zijn: filmisch werk is vaak duidelijk een inspiratiebron voor zijn toneelvoorstellingen, waarin (video-)beeld een belangrijke rol speelt. Zijn recente *Opening Night* was gebaseerd op de gelijknamige film van John Cassavetes. En benauwd om eens van discipline te wisselen is hij niet: naast zijn toneelwerk regisseerde hij opera en een musical, voor de NPS maakte hij een tv-film.

'Ik ben in veel opzichten perfectionistisch, een controlfreak', zegt hij in de hoteltuin tijdens een koffie. 'Bij film kan ik me in dat opzicht behoorlijk uitleven. De autonomie van de regisseur is veel groter: je hebt de laatste hand.' Pauzeert even, zegt: 'Daarbij is dit het soort

verhaal dat ik op het toneel niet kon vertellen.' *Amsterdam* is een caleidoscopisch geheel: een veelheid aan verhaallijnen en personages die elkaar op enig moment kruist. Moderne klassiekers als *Short Cuts* of *Magnolia* kennen een dergelijke opbouw. 'Die behoren wat mij betreft tot de allerbeste die ooit gemaakt zijn, daar ga ik me niet mee meten, maar de verhaalstructuren, die kun je wel vergelijken, ja.'

'Voor mij is dit echt een stadsfilm, een *citymovie*. Het hoofdpersonage is eigenlijk Amsterdam, met dien verstande: het had Barcelona kunnen zijn, Shanghai kunnen heten - Amsterdam krijg je amper te zien. Het is voor mij een mythische naam voor een grote stad. Punt. Een plek waar mensen komen omdat ze denken dat ze hun leven daar kunnen veranderen, verbeteren.'

Zo is daar het (centrale) personage van Mimoun Oaïssa - een jongen die uit Marokko is weggevlucht om een Marokkaanse fast-food keten te openen in Europa. Hij belandt in Amsterdam, geraakt in de marginaliteit, krijgt foute vrienden, zijn vriendin laat 'm vallen; uiteindelijk komt zijn broertje hem halen voor een familiehereniging rond het sterfbed van zijn vader. Eromheen ontvouwen zich verhalen van tal van personages, onder wie een rijk Amerikaans koppel op citytrip, gespeeld door Marisa Tomei en Omar Metwally.

Ook Tomei heeft zich, gewikkeld in een deken, in de tuin geposteerd. Aandachtig schraapt ze het beleg van haar clubsandwich. Zij en Metwally hebben vandaag belangrijke scènes; eerst in het hotel, en aan het eind van de dag zijn er opnames op de bloemenmarkt aan het Singel.

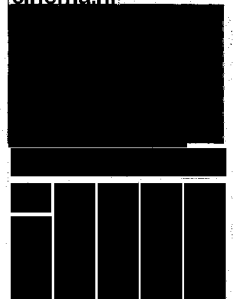
'Ze kan het wel, hè', zegt geluidsmen Victor Dekker die avond. Hij wijst op het schermje bovenaan zijn paneel, waarop Tomei een scala aan emoties de revue laat passeren, nadat ze zojuist is bestolen van haar camera. Dekker, met kop-telefoon en al, volgt iedere beweging vanaf zijn plek aan de overkant van souvenir- en bloemen-shop Laddrak (*we send your bulbs all over the world*), waar het Amerikaanse echtpaar slachtoffer wordt van beroving (door Galet, ofwel Oaïssa). Het is een scène van pakweg veertig seconden, die nog heel wat voeten in de aarde heeft. Van Hove, vanachter zijn scherm, kijkt mee; voortdurend baant hij zich een weg tussen tulpenbollen en fi-

guranten voor een aanwijzing. Dat duurt: 'Ik wil naar huis', bromt Rachid El Omari die deze dag de kassa van Laddrak bemant.

Buiten klinkt keer op keer applaus: de drukbezochte markt is niet afgezet en voorbijgangers zijn wel steeds gecharmeerd van Tomei, Metwally en Oaïssa. Groter obstakel dan de mensenmassa vormt evenwel het carillonspel waaraan juist dit uur geen einde lijkt te komen. 'Allemaal uit de tijd dat er niet gefilmd werd', verzucht scenarist Planting. 'Dat wordt een nasynchronisatie', aldus Dekker. 'John', roept de bestolen Tomei tegen haar man. 'Do something!' 'I'm not gonna chase him down the street', riposteert Metwally. 'I hate sports.' En zo komt de Marokkaan ermee weg.

Van Hove: 'Ik zag in het scenario meer dan een individueel verhaaltje; ik moest meteen denken aan *Occidentalism* van Ian Buruma, waarin hij beschrijft hoe mensen uit het oosten de (westerse) stad zien als een poel des verderfs, als een soort hoer. *Amsterdam* biedt feitelijk een oosterse blik op de westerse wereld via een beeld van een stad die zijn eigen kinderen opvreet.'

'Waarom wil je zo iets laten zien. Ja, ooit zag ik *Ivanov*, een voorstelling van regisseur Peter Zadek, toen er vanuit het publiek een nogal vijandige vraag werd gesteld: waarom zou je een stuk willen regisseren met zo'n negatief hoofdpersonage. Zei Zadek: in de hoop dat je als toeschouwer later denkt: *Ich bin nicht Ivanov*. En dat is wat ik zou willen: door de grimmige achterkant van de samenleving te laten zien, te kunnen bewerkstelligen dat je denkt: we moeten het een beetje anders doen dan zo. Dat willen we niet met z'n allen. Dat niet.' ■

Ivo van Hove (midden) tijdens de opnamen van zijn debuutfilm *Amsterdam* op de Bloemenmarkt in Amsterdam Foto Joost van den Broek / de Volkskrant